

Comorera, torna a casa. Gregorio López Raimundo.

El dia 10 d'abril es van traslladar a Barcelona des de Burgos les despulles de Joan Comorera, i van ser enterrades al panteó de la seva família al cementiri de Sant Andreu. Tot seguit es va celebrar un acte commemoratiu al Palau de la Generalitat, presidit per Jordi Pujol, en què intervingueren Josep Benet i Miquel Caminal, aquest darrer l'autor de l'excel·lent biografia de Comorera editada per l'editorial Empúries.

Aquests actes, organitzats pel Consell Executiu de la Generalitat a sol·licitud del PSUC, només constitueixen una part de l'homenatge que mereix la memòria de qui fou impulsor decidit de la fundació del PSUC i el seu primer secretari general.

La direcció del PSUC va demanar al president de la Generalitat, senyor Jordi Pujol, que el Consell Executiu assumís l'organització d'aquests actes, tenint present l'excel·lent paper públic jugat per Comorera com a membre del Consell Executiu de la Generalitat, particularment durant la Guerra Civil, on, sens dubte, fou el més eficaç organitzador de la contribució de Catalunya a la lluita contra els sollevats, en defensa de la República i de les llibertats de Catalunya, de la legalitat i de les institucions autonòmiques enfront del caos provocat pel sollevament i pel predomini anarquista als òrgans de doble poder sorgits el 19 de juliol.

En aquest període, Comorera fou, alhora, líder indiscutit del PSUC, que va passar de sis mil a seixanta mil militants en menys d'un any i es va convertir en la primera força política de Catalunya.

Després de la desfeta, Comorera va defensar amb fermesa, des de l'exili, que el PSUC no s'havia de limitar a ser un partit d'emigració, sinó que havia de dedicar tots els esforços a organitzar la resistència contra els vencedors franquistes a l'interior de Catalunya. Comorera va desplegar, alhora, una tasca constant a l'exili de denúncia de la repressió franquista i va participar activament en els esforços per mantenir i envigorir la representació de la Generalitat a l'exili.

Tanmateix, en el govern intern del PSUC, Comorera va cometre greus errors. Obsedit per assolir l'anomenada «bolxevització del PSUC», va encapçalar una política de depuració que es va traduir en l'expulsió o allunyament del partit de la major part de membres del Comitè Central i de nombrosos militants, tant a França com a Mèxic i Xile, propiciant alhora el culte al secretari general que va florir aleshores a tots els partits comunistes del món i que li va dur a considerar el PSUC com el seu patrimoni personal.

Això explica –independentment d'allò que hi pogués haver d'enraonat en les seves posicions polítiques– la seva forassenyada decisió del 1949 de trencar les relacions amb el PCE, destituir els sis dirigents que –amb ell– constituïen el secretariat del PSUC i constituir –sense consultar amb ningú– un Comitè Executiu del PSUC que només van reconèixer unes desenes de militants exiliats.

Davant el refús de la seva decisió per les organitzacions del PSUC a l'exili, Comorera va passar clandestinament de França a Catalunya el 1951, convençut –com explica Caminal a la seva biografia– que recuperaria el liderat del PSUC i el reconeixement del moviment comunista internacional. Tanmateix, quan la policia el va detenir, el 1954, els seus seguidors no passaven de dues dotzenes.

Condemnat a trenta anys de presó, Comorera va trobar la solidaritat dels centenars de comunistes –catalans i no catalans– que complien condemna al penal de Burgos, on, després d'una llarga malaltia, va traspasar l'any 1958.

Els errors de Comorera durant la darrera etapa de la seva vida, conseqüència sens dubte de les deformacions stalinistes que els comunistes patíem en aquella època, no anul·len, però, el mèrit històric de les seves aportacions anteriors, per la qual cosa és del tot merescut l'homenatge que ha retut a la seva memòria el Consell Executiu de la Generalitat, en resposta a la sol·licitud del PSUC.

Publicat a *Treball*, 1a. quinzena d'abril de 1985.